

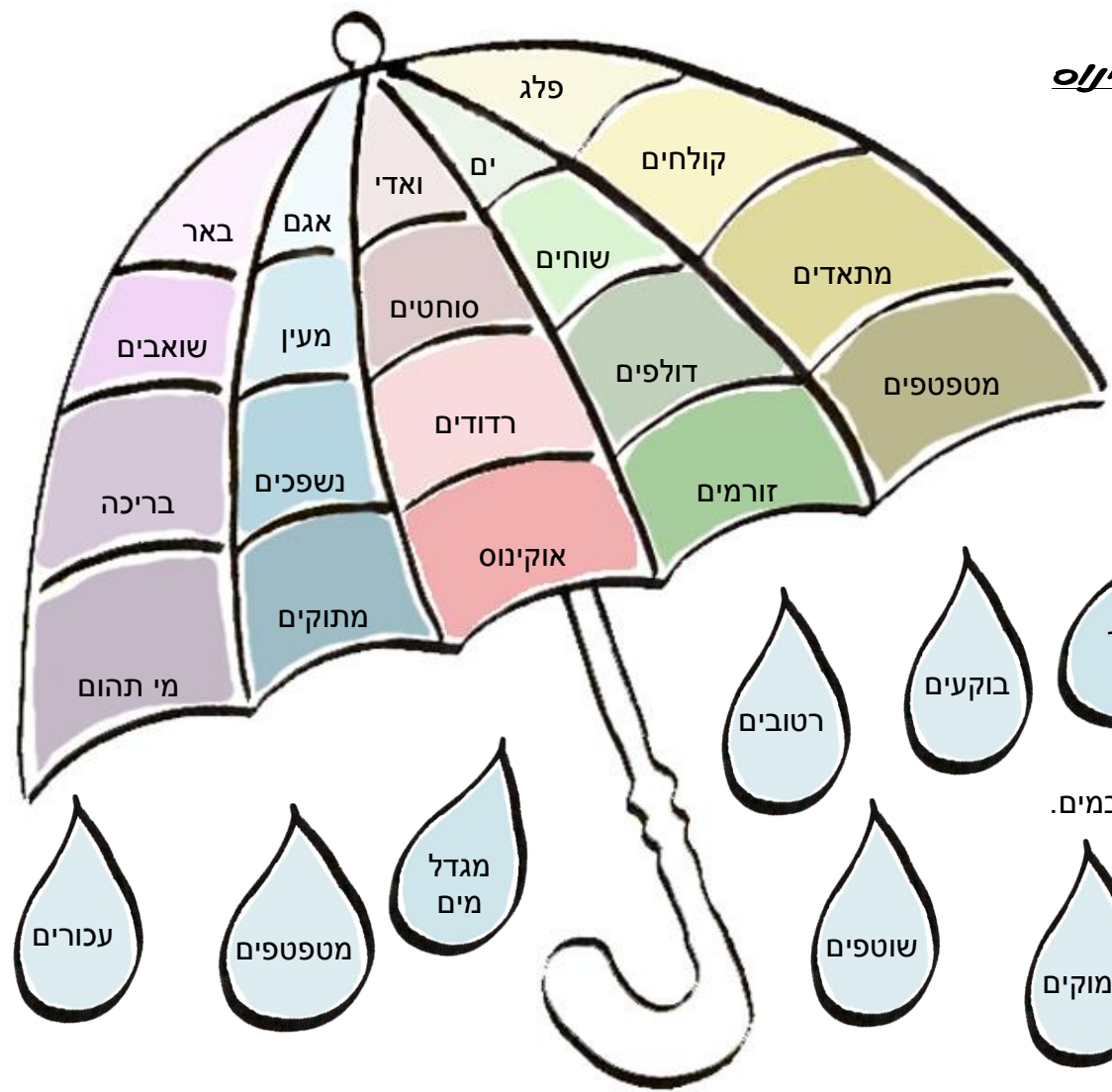

הגשם והמים

המים - מקורות כיונס

פעולות ותארים

כרטיס 1

לפניכם מטריה וטיפות גשם ובהם מילים (36 במספר) הקשורות במים.

ערכו טבלה ומיינו את המילים ל-3 קבוצות:

1. מקומות כינוס המים
2. פעולות הקשורות במים
3. תארים הקשורים למים

הגשם והמים

לפניות לשמים

לפניכם 4 קטעים חסרי כותרת. קראו אותם בעיון ובחרו את הכותרת המתאימה לכל קטע מהכותרות המופיעות למטה

קרטיס 2

1. _____
רבי אליעזר ברבי זמרא אמר: ע"י הגשמים – הכל מתברך והסוחרים מרויחים. רבי חייא בר אבא אמר: אף החולים מרויחים ואיבריהם עולים יפה עליהם. אבימי היה מבקר את החולים כשהיה הגשם יורד אמר לו רבי חייא בר אבא: מה הם עושים? אמר לו: נינוחו. רבי אבא אומר: אף אבן טובה מרגשת. וחכמים אומרים: אף דגים מרגישים.
2. _____
בלילי רביעיות ובלילי שבתות, שכן מצינו בימי שמעון בן שטח שירדו להם גשמים בלילי רביעיות ובלילי שבתות עד שנעשו החיטים ככליות ושעורים כגרעיני זיתים ועדשים כדינרי זהב . . .
וכן מצינו בימי הורדוס – שהיו עוסקים בבנין בית המקדש והיו יורדים גשמים בלילה, למחר – נשבה הרוח ונתפזרו העננים וזרחה החמה . . . וידעו שמלאכת שמים בידם.
3. _____
גוי אחד שאל את רבי יהושע בן קרחה, אמר לו: אתם יש לכם מועדות (חגים) ואנו יש לנו מועדות, בשעה שאתם שמחים, אין אנו שמחים, ואימתי אנו ואתם שמחים? בירידת הגשמים.
4. _____
שמוך את הבריות להטיח גגותיהם ולהכניס פירותיהם ולעשות כל צרכיהם. דבר אחר: שמרוה את הארץ ומשקה עד תהום.

יום ירידת גשמים הוא יום שמחה לעולם

מדוע יום ירידת גשמים הוא יום שמחה?

מדוע נקרא שמו יורה?

ונתתי גשמיכם בעתם

הגשם והמים

מאורעות הקשורים במים

לפניכם 28 מאורעות או מעשים מן התנ"ך הקשורים במים. מצאו ברשימה שלמטה את התשובות והתאימו לשאלות. (אין תשובות מיותרות)

כרטיס 3

11. מי קפץ ראשון למים?	1. מי אמר "זוקח נא מעט מים"?
12. בזכותה היתה לעם ישראל באר מים?	2. מי חפר ומצא בארות מים?
13. מי עשה תיבה וניצל ממים?	3. מי נמשה מתיבת גמא מתוך המים?
14. מי שכח פכים קטנים ועבר מים?	4. מי גל אבן מעל פי באר מים?
15. למי עלתה לקראתה באר מים?	5. מי טובל 5 טבילות במים?
16. מי עיניה אדמו כי שפכה דמעות כמים?	6. מי טען מקלו ועבר הירדן מים?
17. מי השקתה הגמלים כדי מים?	7. שנים עשר שבטים עברו בתוך מים?
18. בקציר חיטים עשה אות וירדו מים?	8. מי השטן בא אליו בדמות מים?
19. איזה שבט שוכן לחוף מים?	9. מי הכה על הסלע ויצאו מים?
20. מי הכה על היאור ונהפכו לדם המים?	10. מי עשוי מאש ומים?
21. על מי נאמר: "אבנים שחקו מים"?	
22. מהו יום הדין של המים?	
23. מי גזר: "כל הבן הילוד השליכו למים"?	
24. מי שלח לראות "הקלו המים"?	
25. מתי מצוות החג היא ניסוך המים?	
26. מתי ניצבו כמו נד המים?	
27. בגלל קרבתו לא"י נעשו חשובים המים?	
28. מי צללו כאבן, כעפרת וכקש בתוך המים?	

רבקה, משה, זבולון, אברהם, הושענא רבא, אהרון, סוכות, שמים, אברהם, לאה, יעקב, כהן גדול, נח, קריעת ים סוף, משה, צחק, יעקב, קריעת ים סוף, נחשון, רבי עקיבא, פרעה, רבקה, המצרים בים סוף, יעקב, מרים, נח, גדעון, נהר פרת.

הגשם והמים

הזרחים לירידת גשמים

כרטיס 4

בתוך ציור השער כתובים רמזים לגורמים לירידת גשמים קראו את הרמזים וקראו את התשובות בריבועים התאימו כל גורם למפתח המתאים לו.

הגורמים לירידת גשמים

לבנו מכוון בעבודה
אומר לה' שבח ותודה
עינינו נשואות לשמים,
מבקשות לה': "תננו מים"

כילד קטן הבוטח באמו,
הדואגת לצרכיו, נותנת לחמו,
כן יחוש האדם לבורא העולם
כי הוא אב רחום לכולם!

אחד הפה והלב,
דבר אמת שולט
איש על רעהו יסמוך
כי נאמן הוא, ללא ערמות.

תפילה

אין תפילה שבה ריקם.
מי שעניו תלויות לשמים
הקב"ה מוריד לו גשם.

יושר

אמר הקב"ה:
אם אין ביניהם גניבה
וגזילה, ואין להם זכות, אלא
זכות זו בלבד, חייב אני
להוריד להם גשם. הרי הם
חרשו וטמנו זרע והאמינו
שאוריד מטר – לא תהא
האדמה מכזבת (משקרת).

אמונה

חז"ל אומרים: אין הגשמים
יורדים, אלא – בשביל בעלי
אמונה.

הגשם והמים

המנצח ירדתי לשמים

בתוך ציור השער כתובים רמזים למונעים את ירידת הגשמים קראו את הרמזים וקראו את התשובות בריבועים התאימו כל תשובה למפתח המתאים לה.

כרטיס 5

המונעים ירדת גשמים

תפקידי – בזולת פוגמת שלושה אנשים אני הורגת המדבר דברי - צרעת ענשו מוטב יתרחק ויחוס על נפשו.

שדה צמח, ברכה מלאה קמצן חס על מלא התבואה סרב להפריש למשרתי מקדש חלקם כדין מהיבול החדש

סגר בעד פושט יד אטם אזניו לתחנוניו שלחו ריקם מתוך ביתו לא שת ליבו לדלותו

ישב עצל אל מול גמרא, ידו הושיט וסגרה, שכח צו הבורא "והגית בו יומם וליל"

פוסקי צדקה

אדם שאינו נותן צדקה, גורם לעני צער, אכזבה ומפח – נפש. כמידה כנגד מידה: אי ירדת גשמים גורם לאדם צער, אכזבה ומפח נפש.

ביטול המעשרות

מי שאינו מפריש לכהן וללוי – עובר על גזל, נענש במידה כנגד מידה: אין גשמים, ואז אין מספיק אוכל ונגרע חלקו באוכל.

לשון הרע

מדרש: אמר רבי שמעון בן פזי: "אין הגשמים נעצרים אלא בשביל מספרי לשון הרע"

ביטול תורה

התורה מקשרת בין ישראל לאביהם שבשמים. זוהי ברית – שאם ישמרו ישראל את התורה ירדן הגשמים וכשישראל אינם מקיימים את התורה – הברית בטלה והגשמים נעצרים שנאמר: "והיה אם שמוע תשמעו ונתתי מטר... בעתו...".

כרטיס 6

הגשם והמים

מצפה הטופטיפה ואגלית

הן רכבו שתיהן על אותו ענן, טיפטיפה ואחותה התאומה – אגלית, דומות היו שתיהן בפניהן העגולים והשקופים ובידיהן הרטובות שונות היו בליבן.
- אני רוצה – אמרה טיפטיפה – להשקות כלנית צמאה. מה? לגלגה אגלית – לשדה תצאי?
- כן אחותי – השיבה טיפטיפה – אצא לשדה או לגן, שם מקומי
- אני, חייכה אגלית – אינני טובה כמוך, לא אלך אל מחוץ לעיר. ומה תעשי? תמהה טפטה
- ארד לי לאחד הרחובות הראשיים – התגאתה אגלית – אצעד לאורך חלונות הראווה ואתבונן בפנסים הצבעוניים.
- אבל איזו תועלת תביאי שם, בעיר? לא הבינה טיפטיפה, הן אנחנו לא נבראנו כדי להסתכל בחלונות הראווה. תועלת?! – קראה אגלית, הן אמרתי לך כבר שאינני טובה כמוך, אינני רוצה כלל להביא תועלת. מסכנה – לחשה טיפטיפה – מסכנה וטפשה – הוסיפה לעצמה בשקט.
הענן עבר על פני גינה קטנה. שלום! קראה לפתע טיפטיפה – שלום לך, אחותי על כנפי הרוח התעופפה טיפטיפה וצנחה ישר לגינה. כלנית אדומה לא היתה שם, אבל היה נרקיס ביישן וחולמני. באתי – קראה טיפטיפה לנרקיס – באתי לעזור לך, שמח הנרקיס מאד והרכין את ראשו הזהוב לפני הטיפה. באו הילדים והנרקיס הפיץ את ריחו הנעים, רחפה טפטה בין גרגירי הריח ואמרה "בואו, הריחו! הנרקיס ואני רוצים לשמח אתכם!".
ואגלית? מה קרה לאגלית הגנדרנית? היא הוסיפה לרכב על הענן ולא מצאה מקום מתאים לצנוח, כאן צפוף מידי ושם – מלוכלך, ובאמצע – כבר נפלו הרבה מאד טיפות. חששה אגלית: האם יוכלו האנשים לשים לב אלי? האם לא יתבלבלו בין הטיפות? לבסוף גילתה לשמחתה הגדולה רחוב מפואר, מואר היטב. הידד! – הריעה לעצמה, חפשי ומצאתי. החליקה אגלית את פניה העגלגלים נופפה בידה וגלשה בחשיבות אט אט למטה גברת הדורה במעיל פרווה שחור ובכובע אדום צעדה ברחוב. נפלא – קראה אגלית – הגברת הזו תהיה חברתי! בקפיצה מהירה זינקה אגלית לקרקע האשה ההדורה רטנה: "איזה בוך, אוף!" ורמסה את אגלית בנעלה השחורה הגדולה.

א. במה היו טיפטיפה ואגלית דומות ובמה היו שונות? ערכו טבלה.

ב. מה למדת מסופה של טיפטיפה ומסופה של אגלית?

תארו ילדה שמתנהגת כמו טיפטיפה ותארו ילדה המתנהגת כמו אגלית.

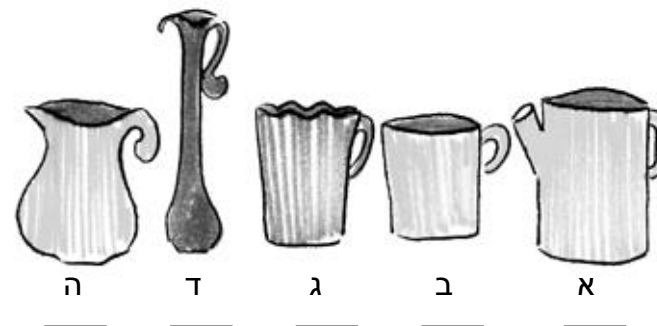

הגשם והמים

כרטיס 7

ציוני נטילת ידיים

א. נטילת ידיים צריכה להיות דוקא מן הכלי וצריך שיהא הכלי שלם, בלי שום נקב וגם למעלה יהיה שווה בלי שום חריץ או בליטה. צייני אלו כלים כשרים לנטילת ידיים ואלו פסולים:

ב. קודם הנטילה צריך להשגיח על הידיים שיהיו נקיות בלי שום חציצה (הפרדה בין המים ליד) ומי שיש לו צער להסירה, נוטל עם הרטיה.

מותר או אסור:

1. ליטול ידיים כשטבעת על האצבע
2. לשחק בפלסטנינה ומיד אח"כ ליטול ידיים
3. לגזור צפרניים לפני הנטילה.

ג. שיעור המים (כמות המים) צריך להיות בשפע ולא בצמצום.

סדר הנטילה:

קודם יד _____ ואח"כ יד _____

ויבואו המים על כל היד, ולא ישאר מקום בלי מים.

ויבואו המים בבת אחת ולכן אין ליטול ידיים מכלי שפיו צר

ד. אסור לאכול בלי נטילה, אפילו אם רוצה לעטוף ידו במפה ואם

הוא בדרך ואיו לו מים, אם יודע כי בעוד 4 מילין (מיל – מידת דרך)

לפניו או מיל אחריו ימצא מים מחויב ללכת לשם וליטול ידיו לאכילה

ואם גם שם אין מים, ואין לו ברירה יכרוך ידיו במפו

בנילון ויאכל כך.

ה. הקיפו את התשובה הנכונה בכל שורה:

1. נטילת ידיים לסעודה: * 2 פעמים * 3 פעמים * פעם אחת
2. נטילת ידיים היא עד: * סוף האצבעות * פרק הזרוע * המרפק
3. נטילת ידיים מותרת: * בכל נוזל * במים * במי סבון

כרטיס 8

הגשם והמים

מים בששון

מעשה שארע,
 לעקרת בית יקרה:
 יום אחד פתחה ברז מים
 ורצתה לשטוף כלים וגם ידיים.
 אך אויה! מה כאן קרה?
 ספקה כפיים – הרי זה נורא!
 אין מים, מה עושים?
 נאנחה חסרת אונים,
 ובמשך כל אותו היום,
 הלך לה הכל "ברגל שמאל"
 לא כלים, ולא כביסה,
 לא נקיון, ולא רחצה.
 "רוצים מים" – בקשו הילדים,
 אנחנו כל – כך צמאים.
 כך עבר אותו היום
 "בשמחה ובששון",
 ומאז אותו היום זכרו: להודות לה' על כל טיפת מים ששתו.

לפניכם הגדרות לצורות השונות של המים: קראו את ההגדרות והתאימו לכל הגדרה את שמה עפ"י השמות המופיעים למטה בטיפות הגדולות.

השם	ההגדרה
_____	פתייתי קרח היורדים על האדמה
_____	ענן הנמצא בגובה נמוך
_____	טל הקופא לפתייתי קרח קטנים
_____	מים הנופלים על האדמה
_____	טיפות גשם שקפאו בדרך נפילתן ומגיעות לארץ בצורת גושי קרח.
_____	צרוף של מליוני טיפות מים שהתאדו.
_____	אדי מים שפוגעים בחפצים קרים והופכים לטיפות
_____	מים שקפאו
_____	אוסף של טיפות
_____	מים שרותחים בקומקום הופכים ל...

בשיר "מים בששון" מופיעים כמה "שימושים ביתיים" במים. עיינו בשיר וכתבו במה משתמשים במים בבית? (לפחות 5)

הגשם והמים

דפים למורה !

מוצגים להלן 8 כרטיסי עבודה בנושא: הגשם והמים, המתאימים לרמת כיתה ה' בביה"ס היסודי. הכרטיסים משלבים מגוון של היבטים על נושא זה, וכוללים את המקצועות הבאים: יהדות דינים, לשון, עברית, טבע. כל כרטיס עובר בין כל הקבוצות המונות בד"כ 4 – 5 תלמידות.

והרי פירוט

כרטיס מס' 1 – המים – מקומות כינוס, פעולות ותארים

מטריה וטיפות המכילים בתוכם מילים שונות – על התלמידות לערוך טבלה ולמיין את המילים ל – 3 קבוצות אלו:

מקומות כינוס המים

פעולות הקשורות במים

תארים הקשרים במים

המקצוע: לשון

כרטיס מס' 2 – גבורות גשמים

קריאת 4 קטעים העוסקים בחשיבות הגשמים. לאחר עיון בקטעים, יש להתאים כותרת נתונה לכל קטע. המקצוע: יהדות

הגשם והמים

כרטיס מס' 3 – מאורעות הקשורים במים

חידון מהתנ"ך על מאורעות שונים הקשורים במים, יש להתאים לכל מאורע את הדמות או המושג הקשורים בהם. המקצוע: תנ"ך.

כרטיס מס' 4 – הגורמים לירידת גשמים

רמזים כתובים בחרוזים, ל 3 מן הגורמים לירידת גשמים, ומן הצד התשובות לרמזים + הרחבה. על התלמידות להתאים כל גורם למפתח המתאים לו לצד הרמזים.

כרטיס מס' 5 – המונעים ירידת גשמים

לעומת הגורמים לירידת גשמים, ישנם דברים המונעים ומעכבים את ירידת הגשמים. בכרטיס 4 רמזים כתובים בחרוזים, ולצידם התשובות לרמזים – תוך הרחבתם. על התלמידות לקרוא את הרמזים, לקרוא את התשובות שלצידן, ולהתאים כל "מונע" למפתח המתאים לו ליד הרמזים. מפתח – ביכולתו לפתוח, אך הוא גם סוגר. עלינו להשתמש במפתח על מנת לפתוח שערים, ולא חלילה – לסגורם. המקצוע בכרטיסים מס' 5 ו6: יהדות.

הגשם והמים

כרטיס מס' 6 – טיפטיפה ואגלית

סיפור דמיוני על שתי טיפות גשם. קריאת הסיפור ולאחר מכן יש לענות על מס' שאלות תוכן – תוך שילוב המסר החינוכי שבסיפור.

* במה היו שתי הטיפות דומות ובמה היו שונות?

* מה למדנו על סופן של השתיים?

* השוואת הטיפות לילדות שמתנהגות כטפטפה וכאגלית. הזדהות עם המידות הטובות הנלמדות בסיפור.

המקצוע: **עברית**

כרטיס מס' 7 – דיני נטילת ידיים

דיני נטילת ידיים (לקוחים מתוך קצוש"ע) לצד כל דין מובאת שאלה על הנלמד כגון:

* כלים כשרים וכלים פסולים לנטילת ידיים

* סדר הנטילה

* דיני חציצה בנטילת ידיים

המקצוע: **דינים**

הגשם והמים

כרטיס מס' 8 – המים במצבים שונים

שיר נחמד המלמדנו עד כמה אנו זקוקים ותלויים במים וכמה אנו חשים בחסרונם ומרבים להשתמש בהם. המים נמצאים במצבים שונים כמו: טל, ברד, גשם, שלג, אדים וכו' לימוד מושגים אלו והתאמת הגדרות למצבי הצבירה השונים של המים המופיעים בכרטיס המקצוע: טבע

הערות:

- מנסיוני נוכחתי שהבנות נהנות מאוד להנות בצוותא על השאלות הנשאלות בכרטיסים
- לכל בת מחברת או חוברת מיוחדת בנושא – הגשם והמים ובה היא משלימה את החסר בכרטיסים.
- השלמת הכרטיסים כולם ע"י כל בנות הכתה נמשכת במשך מספר שעורים (לפי רמת הכתה)
- אפשרות נוספת להשלמת הנושא היא בחירת פינה בכתה ובה קישוט תואם לנושא, אפשרי לאחר יום פעילות בו אנו למדים מן המים מספר תכונות חיוביות כמו: נתינה, עונה ועוד.
- לכרטיסים מס' 5 ו 6 כדאי להוסיף שכפולים תואמים שיחולקו לבנות.